Zacílenost bez cíle
Ladislav Hejdánek
jedná se o část původního dokumentu:
2013
- myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 26. 8. 2013
- philosophical diary – record, Czech, origin: 26. 8. 2013

Zacílenost bez cíle

Už jednou jsem kdysi uvedl jako příklad vlak, který je schopen jízdy, ale má pod sebou jen určitou délku kolejí, takže když se chce vydat kupředu ještě dál, než mu to koleje dovolují, musí tu část kolejí, kterou nechal za sebou, rozebrat a pak sestavit do pokračování vpředu, a tak stále (dost pomalu) dál. A při tomto vždy novém stavění kolejí před sebou se může občas dát víc vpravo nebo víc vlevo, ale nic víc. Ty koleje tam nepochybně jsou, a představují velké omezení, ale to omezení není absolutní. – Kdybychom měli ten podivný příklad ještě dopracovat, museli bychom soustředi svou pozornost kromě na kolej také na ten vlak sám. Ten vlak totiž nemůže (a zejména celou tu strašně dlouho dobu, které je zapotřebí k onomu rozebírání a novému sestavování omezeného počtu kolejí resp. kolejnic) zůstat beze změna, bez oprav a bez úprav, dokonce bez vylepšování atd. Vlastně tomu je tak, že z velké části musí být čas od času rozebírán a sestavován znovu a jinak, někdy snad lépe. Nu, a tak nějak to vypadá s tím, čemu se od jisté doby říká „vývoj“, aniž by to už znamenalo to, co to znamenalo původně: jen rozvíjení toho, co tam v zavinuté podobě je odedávna. Na tom našem příkladu je zřejmé, že pohyb vlaku po kolejích, ale i jeho proměňování při té pomalé jízdě má v sobě jistou zacílenost, sličnost, avšak takovou, pro kterou sám cíl, sám télos není předem dán, předem stanoven, ale že celý ten „vývoj“ trati i vývoj vlaku po té posunující či přesunující se trati jedoucího má jistou „vůli“, jistý rozsah otevřených možností, díky kterým se tu a tam objevuje vždy také něco nového, co nejenom že nebylo „původně“ v plánu, ale v plánu ani být nemohlo, protože ten terén se jakoby vynořoval teprve v průběhu jízdy a musel být rozpoznáván a kolejnice musely být kladeny tak, aby po nich pak mohl vlak opravdu jet a nezastavit se před nepřekonatelnou překážkou nebo neskončit v nějaké propasti apod. (Ovšem pro doplnění obrazu „vývoje“ by bylo zapotřebí počítat s mnoha vlaky a s nejrůznějšími jejich cestami, z nichž některé byly úspěšné, zatímco jiné nikoli.)

(Písek, 130826-2.)